

Број/Број: 03/10-50-19-134-11/15
Сарајево/Sarajevo, 03.06.2015.

Истраžивање број: 198
Врста истраžивања: **INF**

**PREGLED SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU
IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE**

Припремио:
Goran Masal

Дескриптор: *Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju*

Истраžивање је намењено посланицима и делегатима, који могу поставити додатна питања, сугестије и коментаре на email адресу: istrazivacki.sektor@parlament.ba.

Јавност Босне и Херцеговине може коментирати радове, али Истраžивачки сектор нема могућност да одговара на коментаре и дискутира о истраžивању.

Информације наведене у садржају истраžивања важеће су у тренутку припреме истраžивања и оне се не ажурирају након објаве истраžивања.

Истраžивање не одражава званичан став Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (PSBiH).

SADRŽAJ

I. UVOD	3
II. PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA	3
III. EVROPSKO PARTNERSTVO	4
IV. SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE	4
SADRŽAJ SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU.....	5
POGLAVLJA SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU.....	6
OPĆI PRINCIPI.....	6
POLITIČKI DIJALOG.....	7
REGIONALNA SARADNJA.....	7
SLOBODNO KRETANJE ROBA.....	8
KRETANJE RADNIKA, POSLOVNO NASTANJIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KRETANJE KAPITALA.....	8
Poslovno nastanjivanje.....	9
Pružanje usluga.....	9
Tekuća plaćanja i kretanje kapitala.....	10
USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA KONKURENCIJE	10
PRAVDA SLOBODA I SIGURNOST.....	11
POLITIKE SARADNJE	13
FINANSIJSKA SARADNJA	15
INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE.....	15
V. PRIVREMENI SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU	16

PREGLED SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE

I. UVOD

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju namijenjen je zemljama Zapadnog Balkana u Procesu stabilizacije i pridruživanja (Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj¹, Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji i Albaniji). Sklapa se na neodređeno vrijeme i predstavlja važan korak prema članstvu u Evropskoj uniji (EU). Jedan od njegovih suštinskih elemenata je stvaranje zone slobodne trgovine između EU i zemlje potencijalnog kandidata za ulazak u EU. Sporazum također omogućava slobodan pristup tržištu EU, kao i ukidanje carinske zaštite za uvoz robe iz EU. Stupa na snagu nakon ratificiranja u zemlji potpisnici, Evropskom parlamentu i svim državama članicama Evropske unije.

U radu je dat pregled Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Bosne i Hercegovine (BiH) i Evropske unije. Prethodno je opisan Proces stabilizacije i pridruživanja - dugoročni okvir politike EU, kojem je krajnji cilj pridruživanje navedenih zemalja Zapadnog Balkana Evropskoj uniji. Objašnjeno je i evropsko partnerstvo, kao jedan od instrumenata Procesa stabilizacije i pridruživanja, kojim se mjeri napredak zemalja potencijalnih kandidata za pristup Evropskoj uniji.

Bosna i Hercegovina je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju potpisala 16. juna 2008. godine. Vijeće Evropske unije je 21. aprila 2015. godine usvojilo Odluku o zaključenju ovog Sporazuma, koji je stupio na snagu 1. juna 2015. godine. U međuvremenu se primjenjivao Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice i Bosne i Hercegovine.

II. PROCES STABILIZACIJE I PRIDRUŽIVANJA

Na Samitu Evropske unije u Kelnu 1999. godine pokrenut je Proces stabilizacije i pridruživanja za Bosnu i Hercegovinu, Albaniju, Hrvatsku, Makedoniju i tadašnju Saveznu Republiku Jugoslaviju (sadašnje države Srbija i Crna Gora). Proces je bio unaprijeđenje dotadašnjeg stabilizacijskog Regionalnog pristupa EU prema zemljama regije i predstavljao je novu strategiju EU prema regiji sa dugoročnim ciljem pridruživanja navedenih zemalja Evropskoj uniji.

Politika EU putem ovog Procesa predviđa zaključivanje sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kojim države dobijaju status potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. Primarni cilj Sporazuma je formalno pridruživanje zemlje potpisnice Evropskoj uniji u određenom tranzicijskom periodu (6 do 10 godina). U ostvarivanju tog cilja razvija se politički dijalog između EU i zemlje potpisnice Sporazuma, postepeno se usklađuje nacionalno zakonodavstvo te zemlje sa cjelokupnom pravnom stečevinom EU, jačaju se i promovišu ekonomski odnosi, razvijaju se zone slobodne trgovine između EU i zemlje potpisnice te jača regionalna saradnja, koja je iznimno važna za Proces stabilizacije i pridruživanja.² Sporazum daje zemlji potpisnici status potencijalnog kandidata za članstvo u EU i definiše njen odnos sa EU sve do momenta ulaska te zemlje u Evropsku uniju.

¹ Republika Hrvatska je postala članica Evropske unije 1. jula 2013. godine.

² Izvor: Ministarstvo vanjskih poslova Bosne i Hercegovine; internetska stranica:

http://mvp.gov.ba/vanjska_politika_bih/multilateralni_odnosi/evropska_unija/sticanje_clanstva_u_eu/?id=45
(datum pristupa 24.03.2015.)

Bitan element Procesu stabilizacije i pridruživanja za zemlje Zapadnog Balkana je i politika uslovljavanja EU, definisana 1993. godine u okviru Kopenhagenskih kriterija, kao i ekonomska i finansijska pomoć koju EU pruža putem pretpripravnih fondova (CARDS, ISPA i SAPARD do 2006. godine i IPA fond u periodu 2007-2013).

III. EVROPSKO PARTNERSTVO

Na Samitu Evropske unije održanom u Solunu 2003. godine Evropska unija je zemljama obuhvaćenim Procesom stabilizacije i pridruživanja ponudila Evropsko partnerstvo, koje služi i kao kontrolna lista prema kojoj se mjeri napredak zemalja potencijalnih kandidata za pristup Evropskoj uniji. Evropsko partnerstvo predstavlja dokument prema kojem se određuju ključni kratkoročni (1-2 godine) i srednjoročni prioriteti (3-4 godine) u aktivnostima zemlje na njenom putu ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji. Ono se oslanja na redovni godišnji izvještaj o napretku zemlje ka punopravnom članstvu u Evropskoj uniji. Prvo Evropsko partnerstvo sa Bosnom i Hercegovinom Vijeće Evropske unije je usvojilo 2004. godine, drugo 2005. i treće 2007. godine.³

IV. SPORAZUM O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU BOSNE I HERCEGOVINE I EVROPSKE UNIJE

Dugoročni cilj Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je formalno pridruživanje Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji. Sporazum, koji je stupio na snagu 1. juna 2015. godine, predstavlja okvir za odnose između Evropske unije i BiH. Sporazum ima težinu međunarodnog ugovora u odnosu na domaće zakonodavstvo i njegove odredbe imaju direktnu primjenu i direktan učinak. Njim su precizirana prava i obaveze BiH na putu ka EU. Sporazumom se postepeno uspostavlja zona slobodne trgovine, podstiče dalji razvoj konkurentnosti domaćih preduzeća i povećanje direktnih stranih investicija.⁴ Sam tekst Sporazuma podijeljen je na 10 poglavlja. Osim poglavlja, čini ga i 7 aneksa i 7 protokola.

U preambuli Sporazuma je navedeno, između ostalog, da se uzima u obzir „spremnost Evropske unije da u najvećoj mogućoj mjeri integrira Bosnu i Hercegovinu u političke i ekonomske tokove Evrope, te njen status *potencijalnog kandidata* za članstvo u Evropskoj uniji na osnovu Ugovora o Evropskoj uniji i ispunjenja kriterija koje je Evropsko vijeće utvrdilo u junu 1993. godine, kao i uslovi Procesu stabilizacije i pridruživanja, što zavisi od uspješnog provođenja ovog Sporazuma, naročito u pogledu regionalne saradnje“.⁵

Hronološki pregled odnosa između BiH i EU u Procesu stabilizacije i pridruživanja	
25. novembar 2005.	Zvanično pokrenuti pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.
04. decembar 2007.	Parafiran Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.
16. juni 2008.	Potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.
01. juli 2008.	Stupio na snagu Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane.

³ Izvor: Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine, internetska stranica:

<http://www.dei.gov.ba/dokumenti/default.aspx?id=4643&langTag=bs-BA> (datum pristupa 24.03.2015.)

⁴ Izvor: Direkcija za evropske integracije, Osnovni prikaz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

⁵ Sklapanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju državi se, u preambuli Sporazuma, potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u Evropskoj uniji (tzv. evolutivna klauzula). Osnovna razlika između ovog i Evropskog sporazuma je u tome što ovaj Sporazum sadrži navedenu evolutivnu klauzulu.

29. januar 2015.	Predsjedništvo Bosne i Hercegovine usvojilo izjavu o opredijeljenosti institucija na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini za provođenje neophodnih reformi u okviru procesa pristupanja Evropskoj uniji.
23. februar 2015.	Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila izjavu Predsjedništva Bosne i Hercegovine o opredijeljenosti institucija na svim nivoima vlasti u Bosni i Hercegovini za provođenje neophodnih reformi u okviru procesa pristupanja Bosne i Hercegovine Evropskoj uniji.
16. mart 2015.	Vijeće za vanjske poslove Evropske Unije usvojilo zaključke koji se tiču stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.
21. april 2015.	Vijeće Evropske unije usvojilo Odluku o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sa Bosnom i Hercegovinom.
01. juna 2015.	Stupio na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između BiH i EU.

U *Izveštaju o napretku Bosne i Hercegovine za 2014. godinu* Evropska komisija je ocijenila da je Bosna i Hercegovina ostvarila veoma ograničen napredak u oblasti političkih i ekonomskih kriterija, pravosuđa, reforme javne uprave, borbe protiv korupcije. U oblasti političkih kriterija to se prije svega odnosi na presudu Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Sejdić – Finci. Na polju ekonomije Bosna i Hercegovina je također ostvarila veoma skroman napredak. Određeni napredak je postignut u oblasti javnih nabavki kroz usvajanje novog Zakona o javnim nabavkama čime je Bosni i Hercegovini omogućeno usklađivanje sa relevantnim zakonima Evropske unije.⁶

SADRŽAJ SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

Osnovni tekst Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)⁷ sadrži 135 članova i podijeljen je na 10 poglavlja:

Poglavlja SSP-a:

1. Opći principi
2. Politički dijalog
3. Regionalna saradnja
4. Slobodno kretanje roba
5. Kretanje radnika, poslovno nastanjivanje, pružanje usluga, kretanje kapitala
6. Usklađivanje zakona, provođenje zakona i pravila konkurencije
7. Pravda, sloboda i sigurnost
8. Politike saradnje
9. Finansijska saradnja
10. Institucionalne opće i završne odredbe

⁶ Izvor: Direkcija za evropske integracije Bosne i Hercegovine, nezvaničan prijevod Izveštaja o napretku Bosne i Hercegovine u 2014. godini, internetska stranica:

http://dei.gov.ba/dei/media_servis/vijesti/default.aspx?id=14164&langTag=bs-BA

(datum pristupa 23.04.2015.)

⁷ Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane, internetske stranice:

http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/ssp/doc/default.aspx?id=743&langTag=bs-BA (datum pristupa 26.03.2015.)

Aneksi SSP-a:

1. Aneks I (član 21.) - Carinski ustupci BiH za industrijske proizvode Zajednice
2. Aneks II (član 27. stav (2)) - Definicija proizvoda od junetine
3. Aneks III (član 27.) - Carinski ustupci BiH za primarne poljoprivredne proizvode porijeklom iz Zajednice
4. Aneks IV (član 28.) - Carine koje se primjenjuju na robe porijeklom iz BiH pri uvozu u Zajednicu
5. Aneks V (član 28.) - Carine koje se primjenjuju na robu porijeklom iz Zajednice pri uvozu u BiH
6. Aneks VI (član 50.) - Poslovno nastanjivanje: finansijske usluge
7. Aneks VII (član 73.) - Pravo intelektualnog, industrijskog i trgovinskog vlasništva

Protokoli SSP-a:

1. Protokol 1. (član 25.) o trgovini prerađenim poljoprivrednim proizvodima između Zajednice i BiH
2. Protokol 2. (član 42.) o definiciji pojma "proizvodi s porijeklom" i načinima administrativne saradnje za primjenu odredbi ovog Sporazuma između Zajednice i Bosne i Hercegovine
3. Protokol 3. (član 59.) o kopnenom transportu
4. Protokol 4. (član 71.) o državnoj pomoći u industriji čelika
5. Protokol 5. (član 97.) o uzajamnoj administrativnoj pomoći u carinskim pitanjima
6. Protokol 6. (član 126.) - Rješavanje sporova
7. Protokol 7. (član 27.) o uzajamnim preferencijalnim ustupcima za određena vina, uzajamnom priznavanju, zaštiti i kontroli naziva vina, alkoholnih pića i aromatiziranih vina.

POGLAVLJA SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU

U nastavku rada ukratko ćemo prikazati sadržaj poglavlja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

OPĆI PRINCIPI

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju utvrđeni su ciljevi pridruživanja u obliku podržavanja napora Bosne i Hercegovine u jačanju demokratije i vladavine prava, što bi trebalo doprinijeti političkoj, institucionalnoj i ekonomskoj stabilnosti u BiH i stabilizaciji u regionu. Sporazumom se stvaraju uslovi za politički dijalog koji omogućava razvoj bliskih političkih odnosa između EU i BiH, a podržavaju napori BiH u razvijanju ekonomske i međunarodne saradnje, kao i usklađivanje zakonodavstva BiH sa zakonodavstvom EU. Sporazum podržava prelaz BiH u funkcionalnu tržišnu privredu, promovisanje skladnih ekonomskih odnosa i postepen razvoj slobodne trgovine između EU i BiH te razvoj regionalne saradnje.⁸

Sporazum sadrži opće principe od kojih su neki: poštivanje demokratskih principa i ljudskih prava, poštivanje međunarodnog prava, uključujući punu saradnju sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju, te vladavinu prava i tržišne privrede. Bitan element Sporazuma je borba protiv širenja oružja za masovno uništavanje i načina njegove isporuke.⁹ Međunarodni i regionalni mir i stabilnost, razvoj dobrosusjedskih odnosa, poštivanje ljudskih prava također su značajni za proces stabilizacije i pridruživanja. Sporazum sadrži i principe koji se odnose na opredijeljenost BiH za nastavak i jačanje

⁸ Član 1. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane

⁹ Član 2. i 3. Sporazuma

saradnje i dobrosusjedskih odnosa s drugim zemljama u regiji, uključujući uzajamne ustupke između BiH i EU u pogledu kretanja lica, roba, kapitala i usluga, kao i razvoj projekata od zajedničkog interesa, naročito onih koji se odnose na borbu protiv organiziranog kriminala, korupcije, pranja novca, ilegalnih migracija i trgovine, uključujući posebno trgovinu ljudima, oružjem malog kalibra i lakim naoružanjem, kao i nedozvoljenim drogama.¹⁰

Prema odredbama Sporazuma, pridruživanje Evropskoj uniji će se provoditi postepeno i bit će u potpunosti ostvareno u prijelaznom periodu od najviše 6 godina. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, redovno (u pravilu jednom godišnje) će provjeravati na koji način Bosna i Hercegovina provodi ovaj Sporazum te usvaja i provodi institucionalne, zakonodavne, administrativne i ekonomske reforme. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će na osnovu ove provjere davati preporuke i donositi mišljenje.¹¹ Sporazum mora biti potpuno usklađen i provoditi se u skladu sa relevantnim odredbama Svjetske trgovinske organizacije (WTO), posebno s članom XXIV. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. (GATT 1994.) i članom V. Općeg sporazuma o trgovini uslugama (GATS).¹²

POLITIČKI DIJALOG

Razvoj političkog dijaloga između Bosne i Hercegovine i Evropske unije je bitan dio Sporazuma i njime se unaprjeđuje: puna integracija Bosne i Hercegovine i Evropske unije, približavanje stavova između BiH i EU o međunarodnim pitanjima, uključujući pitanja u pogledu Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Evropske unije (ZVSP), uz razmjenu informacija prema potrebi, posebno o pitanjima koja bi mogla suštinski uticati na BiH i EU, regionalna saradnja i razvoj dobrosusjedskih odnosa, zajednički stavovi o sigurnosti i stabilnosti u Evropi, uključujući saradnju u oblastima obuhvaćenim Zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom Evropske unije (ZVSP). Sporazum sadrži i saglasnost Bosne i Hercegovine i Evropske unije u kontekstu doprinosa u borbi protiv širenja oružja za masovno uništenje.¹³

Unutar Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje može se odvijati politički dijalog između BiH i EU, i to na sastancima visokih zvaničnika Bosne i Hercegovine, s jedne, i Predsjedništva Vijeća Evropske unije, generalnog sekretara/visokog predstavnika za Zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku i Komisije Evropskih zajednica (u daljnjem tekstu: Evropska komisija), s druge strane. Također, politički dijalog može se odvijati punim korištenjem svih diplomatskih kanala između strana, uključujući odgovarajuće kontakte u trećim zemljama i Ujedinjenim narodima, OSCE-u, Vijeću Evrope i drugim međunarodnim forumima i svim drugim sredstvima koja mogu doprinijeti učvršćivanju, razvoju i jačanju tog dijaloga, uključujući i ona utvrđena u Solunskoj agendi, usvojenoj u zaključcima Evropskog vijeća u Solunu, 19. i 20. juna 2003. godine.¹⁴ Sporazumom je predviđeno da se politički dijalog odvija na parlamentarnom nivou u okviru Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje.¹⁵

REGIONALNA SARADNJA

Regionalna saradnja je bitan element Sporazuma i predstavlja obavezu Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija. U tom smislu, BiH je obavezna da promoviše regionalnu saradnju, a programi pomoći Evropske unije mogu podržati regionalne ili prekogranične projekte. Također, obaveza Bosne i Hercegovine je provođenje bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini koji su u skladu s

¹⁰ Član 5. i 6. Sporazuma

¹¹ Član 8. Sporazuma

¹² Član 9. Sporazuma

¹³ Član 10. Sporazuma

¹⁴ Član 11. Sporazuma

¹⁵ Član 12. Sporazuma

Memorandumom o razumijevanju o liberalizaciji trgovine i trgovinskim olakšicama koji je BiH potpisala u Briselu, 27. juna 2001. godine, i sa Sporazumom o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi, potpisanim u Bukureštu, 19. decembra 2006. godine.¹⁶ Sporazum također predviđa da će Bosna i Hercegovina u roku od dvije godine zaključiti bilateralne ugovore o regionalnoj saradnji sa državama koje su već potpisale Sporazum, ali i sa državama koje nisu obuhvaćene Sporazumom, a predstavljaju kandidate za pristup Evropskoj uniji. Sporazum predviđa i zaključivanje sporazuma o uspostavljanju prostora slobodne trgovine, liberalizaciji poslovnog nastanjivanja i pružanja usluga između BiH i Republike Turske.¹⁷

SLOBODNO KRETANJE ROBA

Bosna i Hercegovina i Evropska unija će postepeno, u skladu s odredbama Sporazuma i u skladu s odredbama GATT-a 1994., te Svjetske trgovinske organizacije (WTO), uspostaviti područje slobodne trgovine u periodu od najviše pet godina. U periodu od najviše pet godina BiH i EU će ukinuti carine i količinska ograničenja na međusobni uvoz robe.¹⁸

Stupanjem na snagu ovog Sporazuma ukidaju se carine i količinska ograničenja na uvoz industrijskih proizvoda u Evropsku uniju,¹⁹ kao i izvozne carine, takse jednakog učinka, količinska ograničenja izvoza i mjere jednakog učinka. EU ukida i sva količinska ograničenja i mjere jednakog učinka na uvoz poljoprivrednih i ribljih proizvoda porijeklom iz BiH. Ukidaju se i sva količinska ograničenja i mjere jednakog učinka na uvoz poljoprivrednih i ribljih proizvoda porijeklom iz EU.²⁰ Bosna i Hercegovina ukida carine koje se primjenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda porijeklom iz EU (navedeni u Aneksu III (a)), postepeno će smanjivati carine koje se primjenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda porijeklom iz EU (navedeni u Aneksu III(b), III(c) i III(d), u skladu s vremenskim rasporedom utvrđenim za svaki proizvod u tom Aneksu, ukida carine koje se primjenjuju na uvoz određenih poljoprivrednih proizvoda porijeklom iz Evropske unije (navedeni u Aneksu III (e) u okviru carinske kvote naznačene za date proizvode). Protokolom 7. ovog Sporazuma utvrđeni su aranžmani koji se primjenjuju na vina i alkoholna pića koja su u njemu navedena.²¹

Bosna i Hercegovina će morati osigurati zaštitu geografskih oznaka EU registriranih u Evropskoj uniji na osnovu Uredbe Vijeća (EZ) br. 510/2006, od 20. marta 2006. godine, o zaštiti geografskih oznaka i oznaka porijekla poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda.²² BiH i EU od dana stupanja na snagu Sporazuma neće uvoditi nove uvozne ili izvozne carine ili takse jednakog učinka, niti će se povećavati one koje se već primjenjuju. Također se neće uvoditi nova količinska ograničenja uvoza ili izvoza ili mjere jednakog učinka, niti će se one koje već postoje učiniti restriktivnijim.²³ Sporazum predviđa poduzimanje bilateralnih zaštitnih mjera u slučaju da se neki proizvod jedne strane uvozi na teritoriju druge strane i tako prouzrokuje ozbiljnu štetu domaćoj industriji ili ozbiljne poremećaje u bilo kojem sektoru privrede ili teškoće koje bi mogle izazvati ozbiljno pogoršanje ekonomske situacije u nekoj regiji strane uvoznice.²⁴

KRETANJE RADNIKA, POSLOVNO NASTANJIVANJE, PRUŽANJE USLUGA, KRETANJE KAPITALA

¹⁶ Član 14. Sporazuma

¹⁷ Član 15,16. i 17. Sporazuma

¹⁸ Član 18. Sporazuma

¹⁹ Član 20. Sporazuma

²⁰ Član 26. Sporazuma

²¹ Član 27. Sporazuma

²² Član 31. stav 1. Sporazuma

²³ Član 34. stav 1. i 2. Sporazuma

²⁴ Član 39. stav 2. Sporazuma

Kretanje radnika

Prema državljanima Bosne i Hercegovine koji su zakonito zaposleni na teritoriji države članice Evropske unije ne smije biti nikakve diskriminacije na osnovu državljanstva u pogledu radnih uslova, naknade za rad ili otpuštanja s radnog mjesta u poređenju s državljanima te države, kako je navedeno u Sporazumu. Također, supružnik i djeca radnika koji je zakonito zaposlen na teritoriji neke države članice, a koji zakonito borave na njenoj teritoriji, imaju pristup tržištu rada te države članice tokom perioda zaposlenja koje je odobreno tom radniku.²⁵ Sporazum nadalje predviđa uspostavljanje koordinacije sistema socijalne sigurnosti za radnike s državljanstvom BiH koji su zakonito zaposleni na teritoriji neke države članice i za članove njihovih porodica koji legalno borave na njenoj teritoriji. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje donijet će odluku koja će sadržavati i kojom će se zbrajati svi periodi osiguranja, zaposlenja ili boravka koje su ti radnici proveli u različitim državama članicama. To zbrajanje se vrši radi ostvarivanja prava na penzije i rente osiguranja u slučaju starosti, invalidnosti i smrti, te prava na zdravstvenu zaštitu tih radnika i članova njihovih porodica. Sve penzije i rente osiguranja u slučaju starosti, smrti, nesreće na radu ili profesionalne bolesti, odnosno invalidnosti uzrokovane njima, izuzev primanja na koja se ne plaćaju doprinosi, bit će slobodno prenosive u visini utvrđenoj zakonom države ili država članica dužnika. Sporazum predviđa i da radnici primaju porodični dodatak za članove svojih porodica. Bosna i Hercegovina će radnicima, kao i članovima njihovih porodica koji su državljani neke druge države članice Evropske unije i koji su zakonito zaposleni na njenoj teritoriji, odobriti isti tretman koji imaju državljani Bosne i Hercegovine koji su zakonito zaposleni u državama članicama Evropske unije.²⁶

Poslovno nastanjivanje

Sporazumom je predviđeno da će Bosna i Hercegovina društvima i državljanima Evropske unije olakšati pokretanje poslovanja na svojoj teritoriji. BiH i EU će odobriti obostrano poslovno nastanjivanje društvima EU na teritoriji BiH, kao i društvima i državljanima BiH na teritoriji Evropske unije. Stupanjem na snagu Sporazuma, supsidijarna društva i podružnice društava Evropske unije imaju pravo korištenja i uzimanja u najam nekretnina u BiH. Supsidijarna društva EU također imaju pravo sticanja i uživanja vlasničkih prava nad nekretninama kao i društva BiH, a u pogledu javnih dobara/dobara od općeg interesa, i ista prava koja uživaju društva BiH, kad su ta prava potrebna za obavljanje privrednih djelatnosti radi kojih su osnovana.²⁷

Društvo EU koje je formirano na teritoriji BiH ili društvo iz BiH koje je formirano na teritoriji EU ima pravo zapošljavati državljane Evropske unije odnosno Bosne i Hercegovine pod uslovom da su oni ključno osoblje društva.²⁸

Pružanje usluga

Sporazumom je predviđena obaveza Bosne i Hercegovine i Evropske unije da društva iz Evropske unije pružaju usluge u Bosni i Hercegovini, odnosno da društva iz Bosne i Hercegovine pružaju usluge u Evropskoj uniji. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje će u roku od četiri godine preduzeti mjere za liberalizaciju u oblasti pružanja usluga.²⁹ U pogledu kopnenog saobraćaja, protokolom 3. Sporazuma, utvrđena su pravila koja se primjenjuju na odnos između Evropske unije i Bosne i Hercegovine. Kada govorimo o međunarodnom pomorskom saobraćaju, Bosna i Hercegovina i Evropska unija obavezale su se na djelotvornu primjenu principa neograničenog pristupa međunarodnim tržištima i trgovini na komercijalnoj osnovi, kao i na poštivanje međunarodnih i evropskih obaveza u

²⁵ Član 47. stav 1. Sporazuma

²⁶ Član 49. Sporazuma

²⁷ Član 51. Sporazuma

²⁸ Član 56. Sporazuma

²⁹ Član 57. Sporazuma

oblasti standarda bezbjednosti, sigurnosti i zaštite okoliša.³⁰ Bosna i Hercegovina ima obavezu da svoje zakonodavstvo, uključujući administrativna, tehnička i druga pravila, prilagodi zakonodavstvu Evropske unije u zračnom, pomorskom, kao i unutrašnjem vodenom i kopnenom saobraćaju.³¹

Tekuća plaćanja i kretanje kapitala

Sporazumom su se Bosna i Hercegovina i Evropska unija obavezale da će odobravati sva plaćanja i transfere na tekući račun platnog bilansa između Evropske unije i Bosne i Hercegovine, u slobodnoj konvertibilnoj valuti i u skladu s odredbama člana VIII. Statuta Međunarodnog monetarnog fonda.³²

Također će osigurati slobodno kretanje kapitala u vezi s direktnim ulaganjima i likvidacijom ili povratom tih ulaganja. Sporazum sadrži obavezu osiguranja slobodnog kretanja kapitala u vezi s potraživanjima koja se odnose na komercijalne transakcije ili pružanje usluga u kojima učestvuje lice koje ima prebivalište u jednoj od strana, kao i u vezi s finansijskim zajmovima i kreditima s rokom dospelosti dužim od jedne godine. Bosna i Hercegovina, danom stupanja na snagu Sporazuma, je odobrila kupovinu nekretnina u Bosni i Hercegovini državljanima država članica Evropske unije. U roku od šest godina od stupanja na snagu Sporazuma, Bosna i Hercegovina postepeno će prilagođavati svoje zakonodavstvo u vezi sa sticanjem nekretnina u Bosni i Hercegovini kako bi državljanima država članica Evropske unije osigurala isti tretman kao i svojim državljanima.³³ Tokom prvih pet godina od dana stupanja na snagu Sporazuma Bosna i Hercegovina i Evropska unija će preduzimati mjere koje omogućavaju stvaranje potrebnih uslova za daljnju postepenu primjenu pravila EU o slobodnom kretanju kapitala. Po isteku pete godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje utvrdit će detaljne aranžmane za potpunu primjenu pravila Evropske unije o kretanju kapitala.³⁴

USKLAĐIVANJE ZAKONA, PROVOĐENJE ZAKONA I PRAVILA KONKURENCIJE

Sporazumom se Bosna i Hercegovina obavezuje na usklađivanje postojećeg zakonodavstva sa zakonodavstvom EU. Usklađivanje počinje danom stupanja na snagu Sporazuma. Usklađivanje će se u svojoj ranoj fazi fokusirati na osnovne elemente pravne stečevine koji se odnose na unutrašnje tržište, kao i na druge oblasti vezane za trgovinu. U kasnijoj fazi Bosna i Hercegovina fokusirat će se na preostale dijelove pravne stečevine. Usklađivanje će se provoditi na osnovu programa koji će dogovoriti Evropska komisija i Bosna i Hercegovina, koje će detaljno dogovoriti i način praćenja postupaka usklađivanja zakonodavstva i radnji koje treba preduzeti na provođenju zakona.³⁵ U Sporazumu su navedeni slučajevi koji su nespojivi s propisnim funkcioniranjem ovog Sporazuma, u mjeri u kojoj mogu uticati na trgovinu između Evropske unije i Bosne i Hercegovine. To su:

- svi sporazumi između preduzeća, odluke udruženja preduzeća i dogovorno djelovanje među preduzećima koji kao svoj predmet ili posljedicu imaju sprečavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije;
- zloupotreba dominantne pozicije jednog ili više preduzeća na teritoriji Evropske unije ili Bosne i Hercegovine u cjelini ili njihovog značajnog dijela;
- svaka državna pomoć kojom se narušava ili prijeti narušavanjem konkurencije davanjem prednosti određenim preduzećima ili određenim proizvodima.³⁶

³⁰ Član 59. stav 1. i 2. Sporazuma

³¹ Član 59. stav 3. Sporazuma

³² Član 60. Sporazuma

³³ Član 61. stav 1, 2. i 3. Sporazuma

³⁴ Član 62. Sporazuma

³⁵ Član 70. Sporazuma

³⁶ Član 71. stav 1. Sporazuma

Sporazumom je predviđeno da će Bosna i Hercegovina osnovati samostalni državni organ kojem će povjeriti ovlaštenja neophodna za primjenu odredaba o konkurenciji u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma. Taj organ će biti ovlašten da odobrava programe državne pomoći i pojedinačna sredstva pomoći.³⁷ Do kraja treće godine od stupanja na snagu Sporazuma Bosna i Hercegovina će na javna preduzeća i preduzeća kojima su dodijeljena posebna i isključiva prava primijeniti principe utvrđene u Ugovoru o Evropskoj uniji.³⁸

Sporazum obavezuje Bosnu i Hercegovinu i Evropsku uniju da od dana stupanja na snagu ovog Sporazuma, međusobno društvima i državljanima, u smislu priznavanja i zaštite intelektualne, industrijske i trgovinske svojine, osigura tretman koji nije manje povoljan od tretmana kakav daju bilo kojoj trećoj zemlji na osnovu bilateralnih sporazuma. Najkasnije u roku od pet godina od dana stupanja na snagu Sporazuma, Bosna i Hercegovina će poduzeti sve neophodne mjere kako bi garantovala nivo zaštite prava, intelektualne, industrijske i trgovinske svojine sličan onome koji postoji u Evropskoj uniji, uključujući i djelotvorna sredstva za ostvarivanje takvih prava. U skladu sa ovim Sporazumom Bosna i Hercegovina se također obavezuje da će u roku od pet godina pristupiti multilateralnim konvencijama o pravima intelektualne, industrijske i trgovinske svojine iz Aneksa VII.³⁹

Društvima iz BiH, bilo da su osnovana u Evropskoj uniji ili ne, od dana stupanja na snagu Sporazuma omogućen je pristup procedurama za dodjelu ugovora u EU, u skladu s pravilima nabavke u Evropskoj uniji, uz tretman ne manje povoljan od tretmana koji se dodjeljuje preduzećima iz EU. Bosna i Hercegovina će, u periodu od pet godina od stupanja na snagu Sporazuma, omogućiti društvima iz EU koja nisu osnovana u BiH, pristup procedurama za dodjelu ugovora o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini, uz tretman ne manje povoljan od tretmana koji je dodijeljen društvima iz Bosne i Hercegovine. U prijelaznom periodu od pet godina Bosna i Hercegovina će osigurati postepeno snižavanje postojećih preferencijala tako što će stope preferencijala nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma iznositi maksimalno 15% u prvoj i drugoj godini, maksimalno 10% u trećoj i četvrtoj godini i maksimalno 5% u petoj godini. Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje periodično će ispitivati mogućnost da Bosna i Hercegovina svim društvima Evropske unije omogući pristup procedurama za dodjelu ugovora o javnim nabavkama u Bosni i Hercegovini.⁴⁰

U oblasti standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti, Bosna i Hercegovina preduzeti će neophodne mjere kako bi postepeno postigla usaglašenost s tehničkim propisima Evropske unije i evropskim postupcima standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti.⁴¹ Sporazum predviđa saradnju s ciljem usklađivanja standarda za zaštitu potrošača u Bosni i Hercegovini sa istim standardima u Evropskoj uniji. Naglašena je efikasna zaštita potrošača kako bi se osiguralo propisno funkcioniranje tržišne ekonomije.⁴² Bosna i Hercegovina će postepeno usklađivati svoje zakonodavstvo sa zakonodavstvom Evropske unije u oblasti uslova rada, naročito zdravlja i sigurnosti na radu, te jednakih mogućnosti.⁴³

PRAVDA SLOBODA I SIGURNOST

U međusobnoj saradnji u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova, Bosna i Hercegovina i Evropska unija će pridavati posebnu važnost učvršćivanju vladavine zakona i jačanju institucija na svim nivoima u oblasti uprave općenito, a naročito u provođenju zakona i izvršavanju sudskih presuda. Saradnja između BiH i EU ima za cilj jačanje nezavisnosti sudstva i unaprjeđivanje njegove efikasnosti i institucionalnih

³⁷ Član 71. stav 4. Sporazuma

³⁸ Član 72. Sporazuma

³⁹ Član 73. stav 2, 3. i 4. Sporazuma

⁴⁰ Član 74. stav 2, 3, 4. i 5. Sporazuma

⁴¹ Član 75. Sporazuma

⁴² Član 76. Sporazuma

⁴³ Član 77. Sporazuma

kapaciteta, jednakost u postupanju, razvoj odgovarajućih struktura policijskih, carinskih i drugih organa za provođenje zakona, uz pružanje adekvatne obuke i borbe protiv korupcije i organiziranog kriminala.⁴⁴

Saradnja obuhvata sljedeće oblasti: jačanje institucija i vladavine prava, zaštita ličnih podataka, vize, upravljanje granicom, azil i migracije, sprječavanje i kontrola ilegalne imigracije, ponovni prihvrat (readmisija), pranje novca i finansiranje terorizma, saradnja po pitanju nedozvoljenih droga, sprječavanje i borba protiv organiziranog kriminala i drugih nezakonitih aktivnosti i borba protiv terorizma. Bosna i Hercegovina će svoje zakonodavstvo vezano za zaštitu ličnih podataka uskladiti s pravom Evropske unije i drugim evropskim i međunarodnim zakonodavstvom o privatnosti.⁴⁵

BiH i EU će saradivati po pitanjima viza, kontrola granica, azila i migracija, i ustanovit će okvir za tu saradnju, uključujući i saradnju na regionalnom nivou u toj oblasti. Saradnja po navedenim pitanjima zasniivat će se na međusobnim konsultacijama i tijesnoj koordinaciji između BiH i EU, a obuhvatit će tehničku i administrativnu pomoć u: razmjeni informacija o zakonodavstvu i praksi, izradi zakona i propisa, jačanju efikasnosti institucija, obuci osoblja, sigurnosti putnih dokumenata i otkrivanju lažnih dokumenata i upravljanju granicom.⁴⁶

Sporazum je definirao da će BiH i EU saradivati i u cilju sprečavanja i kontrole ilegalne imigracije. U tu svrhu BiH i države članice EU će prihvatiti sve svoje državljane koji nelegalno borave na njihovim teritorijama, a također će sklopiti i u potpunosti provesti Sporazum o readmisiji, uključujući i obavezu ponovnog prihvatanja državljana drugih zemalja i lica bez državljanstva. Države članice Evropske unije i Bosna i Hercegovina osigurat će svojim državljanima odgovarajuće identifikacione dokumente i pružiti im administrativne olakšice potrebne u tu svrhu.⁴⁷

BiH i EU će, u skladu sa Sporazumom, saradivati u oblasti borbe protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Saradnja može uključivati administrativnu i tehničku pomoć s ciljem unaprjeđenja provođenja propisa i efikasnog funkcionisanja odgovarajućih standarda i mehanizama za borbu protiv pranja novca i finansiranja terorizma istovjetnih s onima koje su usvojili Evropska unija i međunarodni forumi u toj oblasti, a posebno Finansijska akciona radna grupa (FATF).⁴⁸ Sporazum također obavezuje Bosnu i Hercegovinu i Evropsku uniju na saradnju u borbi protiv nedozvoljenih droga. Cilj takve saradnje je jačanje struktura za borbu protiv nedozvoljenih droga, smanjenje ponude, trgovine i potražnje za nedozvoljenim drogama, i uspješno nošenje sa zdravstvenim i socijalnim posljedicama zloupotrebe droga, kao i efikasnija kontrola prekursora.⁴⁹

Sporazum obavezuje Bosnu i Hercegovinu po pitanju sprječavanja i borbe protiv organizovanog kriminala i drugih nezakonitih aktivnosti poput: krijumčarenja i trgovine ljudima, nezakonitih privrednih aktivnosti, a posebno krivotvorenja novca, nezakonitih transakcija vezanih za proizvode poput industrijskog otpada, radioaktivnih materijala i transakcija koje obuhvataju nezakonite, krivotvorene ili piratske proizvode, korupcije u privatnom i javnom sektoru, posebno koja se odnosi na netransparentnu upravnu praksu, fiskalne prevare, proizvodnje i prometa nedozvoljenim drogama i psihotropnim supstancama, krijumčarenja, nedozvoljene trgovine oružjem, krivotvorenja dokumenata, nedozvoljene trgovine automobilima i kompjuterskog kriminala. U borbi protiv organiziranog kriminala promovisat će se regionalna saradnja i poštivanje međunarodno priznatih standarda.⁵⁰ Sporazum također obavezuje Bosnu i Hercegovinu i Evropsku uniju na saradnju u borbi protiv terorizma i njegovog finansiranja.⁵¹

⁴⁴ Član 78. Sporazuma

⁴⁵ Član 79. Sporazuma

⁴⁶ Član 80. Sporazuma

⁴⁷ Član 81. stav 1. Sporazuma

⁴⁸ Član 82. Sporazuma

⁴⁹ Član 83. stav 1. Sporazuma

⁵⁰ Član 84. Sporazuma

⁵¹ Član 85. Sporazuma

POLITIKE SARADNJE

Kako je Sporazumom definisano, Bosna i Hercegovina i Evropska unija uspostaviti će saradnju u cilju doprinosa ukupnom razvoju i napretku Bosne i Hercegovine. Politikama saradnje jačat će se postojeće ekonomske veze na obostranu korist.⁵² Sporazumom je definisano 25 politika saradnje:

<i>Politika:</i>	<i>Usmjerena na:</i>
ekonomska i trgovinska politika	olakšavanje ekonomskih reformi putem saradnje u cilju poboljšavanja razumijevanja osnova svojih privreda, kao i formuliranje i provođenje ekonomske politike u tržišnim privredama; jačanje vladavine prava u oblasti poslovanja/trgovine; neformalna razmjena informacija vezano za principe i funkcioniranje Evropske ekonomske i monetarne unije; ⁵³
saradnja u oblasti statistike	prioritetne oblasti vezane za pravnu stečevinu u oblasti statistike, naročito na izradu efikasnih i održivih statističkih sistema kojima se mogu osigurati uporedivi, pouzdani, objektivni i tačni podaci potrebni za planiranje i praćenje procesa tranzicije i reforme u Bosni i Hercegovini; ⁵⁴
bankarstvo, osiguranje i ostale finansijske usluge	prioritete vezane za pravnu stečevinu u oblastima bankarstva, osiguranja i drugih finansijskih usluga; ⁵⁵
saradnja u oblasti revizije i finansijske kontrole	prioritete vezane za pravnu stečevinu u oblastima unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru (PIFC) i vanjske revizije; ⁵⁶
promovisanje i zaštita investicija	stvaranje povoljne klime za privatne investicije, i domaće i strane, što je značajno za ekonomski i industrijski oporavak Bosne i Hercegovine; ⁵⁷
saradnja u oblasti industrije	promoviranje modernizacije i restrukturiranje industrije i pojedinih sektora u Bosni i Hercegovini; ⁵⁸
mala i srednja preduzeća	razvoj i jačanje malih i srednjih preduzeća (MSP) u privatnom sektoru, a posebno će se voditi računa o prioritetima koji se tiču pravne stečevine u oblasti MSP, kao i o deset smjernica utvrđenih u Evropskoj povelji o malim preduzećima; ⁵⁹
turizam	unaprjeđenje razmjene informacija o turizmu (putem međunarodnih mreža, banki podataka itd.); ⁶⁰
poljoprivreda i poljoprivedno-industrijski sektor	prioritetne oblasti pravne stečevine koje se tiču poljoprivrede, veterinarstva i fitosanitarne zaštite; ⁶¹
ribarstvo	prioritete pravne stečevine u oblasti ribarstva, uključujući poštovanje međunarodnih obaveza koje se tiču pravila međunarodnih i regionalnih ribolovnih organizacija o upravljanju i očuvanju ribljih resursa; ⁶²
carina	usklađenost carinskog sistema BiH sa sistemom Evropske unije, što doprinosi otvaranju puta za mjere liberalizacije koje su planirane ovim Sporazumom, te postepeno usklađivanje carinskog zakonodavstva BiH s pravnom stečevinom; ⁶³

⁵² Član 86. stav 1. Sporazuma

⁵³ Član 87. Sporazuma

⁵⁴ Član 88. Sporazuma

⁵⁵ Član 89. Sporazuma

⁵⁶ Član 90. Sporazuma

⁵⁷ Član 91. Sporazuma

⁵⁸ Član 92. Sporazuma

⁵⁹ Član 93. Sporazuma

⁶⁰ Član 94. Sporazuma

⁶¹ Član 95. Sporazuma

⁶² Član 96. Sporazuma

⁶³ Član 97. Sporazuma

oporezivanje	daljnju reformu fiskalnog sistema i restrukturiranje poreske uprave kako bi se osiguralo efikasnije ubiranje poreza i pospješilo suzbijanje poreskih prevara, kao i na prioritete pravne stečevine u oblasti oporezivanja i suzbijanja štetne konkurencije u oporezivanju; ⁶⁴
saradnja u oblasti socijalne politike	olakšanje reformi politike zapošljavanja u Bosni i Hercegovini, u kontekstu ojačanih ekonomskih reformi i integracije; ⁶⁵
obrazovanje i obuka	podizanje nivoa općeg obrazovanja, kao i stručnog obrazovanja i obuke u BiH, kao i politike prema mladima i rada omladine, uključujući i neformalno obrazovanje; prioritet za sisteme visokog obrazovanja – postizanje ciljeva Bolonjske deklaracije u okviru međuvladinog Bolonjskog procesa; ⁶⁶
saradnja u oblasti kulture	obavezu promovisanja saradnje u oblasti kulture; ⁶⁷
saradnja u oblasti audiovizuelnih usluga	promovisanje audiovizuelne produkcije u Evropi i na podsticanje koprodukcije u oblastima kinematografije i televizije; ⁶⁸
informaciono društvo	prioritete pravne stečevine koja se odnosi na informaciono društvo; ⁶⁹
mreže i usluge elektronskih komunikacija	prioritete pravne stečevine u ovoj oblasti, naročito u oblasti mreža elektronskih komunikacija i usluga elektronskih komunikacija, s krajnjim ciljem da BiH usvoji pravnu stečevinu u tom sektoru; ⁷⁰
informacije i komunikacije	preduzimanje mjera neophodnih za stimuliranje međusobne razmjene informacija; ⁷¹
transport	prioritete pravne stečevine u oblasti transporta; ⁷²
energija	prioritete pravne stečevine u oblasti energetike; ⁷³
okoliš	zaustavljanje daljnje degradacije i poboljšanja postojećeg stanja, s ciljem održivog razvoja; ⁷⁴
istraživanje i tehnološki razvoj	saradnju u oblasti civilnog naučnog istraživanja i tehnološkog razvoja, a naročito na prioritete pravne stečevine vezane za oblast istraživanja i tehnološkog razvoja; ⁷⁵
regionalni i lokalni razvoj	doprinos ekonomskom razvoju i smanjenju regionalnih neuravnoteženosti; prioritete pravne stečevine u oblasti regionalnog razvoja; ⁷⁶
reforma javne uprave	unaprjeđenje razvoja efikasne i odgovorne javne uprave u Bosni i Hercegovini. ⁷⁷

⁶⁴ Član 98. Sporazuma

⁶⁵ Član 99. Sporazuma

⁶⁶ Član 100. Sporazuma

⁶⁷ Član 101. Sporazuma

⁶⁸ Član 102. Sporazuma

⁶⁹ Član 103. Sporazuma

⁷⁰ Član 104. Sporazuma

⁷¹ Član 105. Sporazuma

⁷² Član 106. Sporazuma

⁷³ Član 107. Sporazuma

⁷⁴ Član 108. Sporazuma

⁷⁵ Član 109. Sporazuma

⁷⁶ Član 110. Sporazuma

⁷⁷ Član 111. Sporazuma

FINANSIJSKA SARADNJA

U oblasti finansijske saradnje Sporazumom je predviđeno da Bosna i Hercegovina može primiti finansijsku pomoć od Evropske unije u obliku grantova i zajmova, uključujući zajmove Evropske investicione banke. Pomoć Evropske unije uslovljena je napretkom u zadovoljavanju političkih kriterija iz Kopenhagena, a posebno napretkom u ispunjavanju konkretnih prioriteta Evropskog partnerstva. U obzir će se uzeti i procjena iz godišnjih izvještaja o napretku Bosne i Hercegovine. Pomoć Evropske unije također će zavisiti od uslova Procesu stabilizacije i pridruživanja, posebno u pogledu obaveze Bosne i Hercegovine da provede demokratske, ekonomske i institucionalne reforme.⁷⁸

INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE

Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje

Sporazumom je predviđeno osnivanje *Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje*. Zadatak Vijeća je nadziranje primjene i provođenja ovog Sporazuma, a također će razmatrati sva važna pitanja koja se pojave u okviru Sporazuma i sva druga bilateralna i međunarodna pitanja od obostranog interesa.⁷⁹ Vijeće se sastoji od članova Vijeća Evropske unije i članova Evropske komisije, s jedne, i članova Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, s druge strane. Vijećem naizmjenično predsjedavaju predstavnici Evropske unije i predstavnik Bosne i Hercegovine u skladu s odredbama koje se utvrde u poslovniku Vijeća. U pitanjima koja se nje tiču, Evropska investiciona banka učestvuje u radu Vijeća u svojstvu posmatrača.⁸⁰ Vijeće je ovlašteno da donosi odluke u okviru Sporazuma, u slučajevima koji su u njemu utvrđeni, a također može davati odgovarajuće preporuke. Vijeće svoje odluke i preporuke sastavlja na osnovu dogovora između strana.⁸¹

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje se sastoji od predstavnika Vijeća Evropske unije i predstavnika Evropske komisije s jedne strane, i predstavnika Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, s druge strane. Ovaj Odbor će pomagati Vijeću za stabilizaciju i pridruživanje u izvršavanju njegovih dužnosti. U svom poslovniku Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje utvrđuje dužnosti Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, koje uključuju pripremanje sastanaka Vijeća za stabilizaciju i pridruživanje, te određuje način rada Odbora.⁸² Odbor za stabilizaciju i pridruživanje može osnovati pododbore. Prije isteka prve godine od dana stupanja na snagu Sporazuma, Odbor za stabilizaciju i pridruživanje osnovat će neophodne pododbore za adekvatno provođenje ovog Sporazuma. Bit će osnovan pododbor za pitanje migracija.⁸³

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje

Sporazumom je, također, predviđeno osnivanje *Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje*. On se sastoji od članova Evropskog parlamenta, s jedne, i članova Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, s druge strane. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje donosi svoj poslovnik, a Odborom naizmjenično predsjedavaju član Evropskog parlamenta i član Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.⁸⁴

⁷⁸ Član 112. Sporazuma

⁷⁹ Član 115. Sporazuma

⁸⁰ Član 116. Sporazuma

⁸¹ Član 117. Sporazuma

⁸² Član 118. stav 1. i 2. Sporazuma

⁸³ Član 119. Sporazuma

⁸⁴ Član 121. Sporazuma

V. PRIVREMENI SPORAZUM O TRGOVINI I TRGOVINSKIM PITANJIMA

*Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane*⁸⁵ je dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i najvećim dijelom je regulisao pitanje trgovine i transporta između Evropske unije i države potpisnice Sporazuma. Privremeni sporazum se primjenjivao do stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Tekst Privremenog sporazuma *sadrži 58 članova i podijeljen je na 4 poglavlja* (opći principi; slobodno kretanje roba; ostale trgovinske odredbe i odredbe vezane za trgovinu; institucionalne, opće i završne odredbe). Privremeni sporazum sadrži 6 protokola i 6 aneksa i njima se preciziraju obaveze u pogledu trgovine pojedinim vrstama proizvoda.⁸⁶

⁸⁵ Privremeni sporazum potpisan je zajedno sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Primjenjivao se od 1.7.2008. godine do 31. maja 2015. godine.

⁸⁶ Izvor: Privremeni sporazum o trgovini i trgovinskim pitanjima između Evropske zajednice, s jedne strane i Bosne i Hercegovine, s druge strane, internetska stranica Direkcije za evropske integracije:

http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/ssp/doc/default.aspx?id=766&langTag=bs-BA (datum pristupa 25.03.2015.)